

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ

ПЧЕЛАРСТВО

2023.
ЦРВЕНА
МАТИЦА

БРОЈ
261

ГОДИНА XXI * ПОДГОРИЦА, ОКТОБАР 2023. * ЦИЈЕНА 1€ * ЗА ЧЛАНОВЕ УДРУЖЕЊА БЕСПЛАТАН

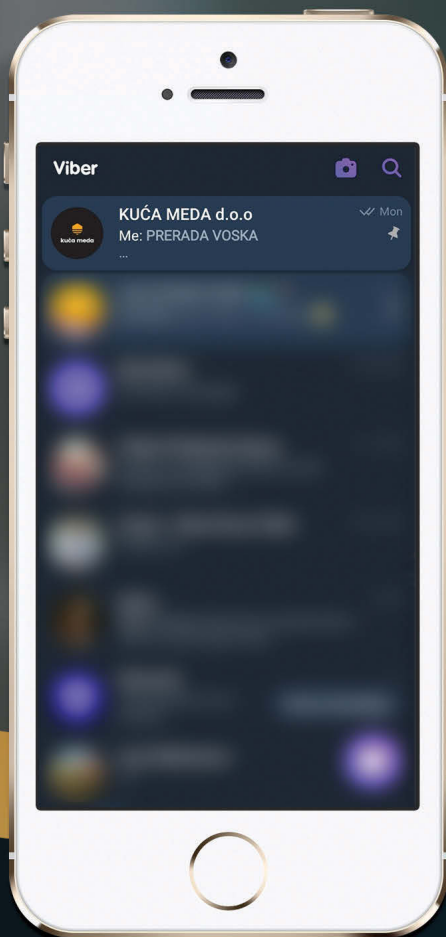

ЦРНОГОРСКИ МЕД - БРЕНД
ЗА ДОМАЋЕ И СТРАНО ТРЖИШТЕ

ISSN 1800-5411

9 771800 541000 >

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem **QR koda** postajete član najbrojnije pčelarske Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim Javnim pozivima i regresima vezanih za pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne instrukcije, dokumentaciju i uputstva i na taj način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne ponude iz Kuće meda. Kreiraćemo kataloge sa najpovoljnijim cijenama i popustima. Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelimo iskustva i savjete. Svi članovi grupe mogu komentarisati i učestvovati u raznovrsnim temama vezanim za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR KOD možete skenirati sa bilo kojom aplikacijom za skeniranje QR kodova.

+382 68 844 333

kucamedacg@gmail.com

Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

SADRŽAJ

ЦРНОГОРСКИ МЕД - БРЕНД ЗА ДОМАЋЕ И СТРАНО ТРЖИШТЕ	4
ОКТОБАРСКИ РАДОВИ У ПЧЕЛИЊАКУ ПРИЈЕКО ПОТРЕБНИ	6
ПРЕЦИЗНА РОБОТИКА СЕ СВЕ ВИШЕ КОРИСТИ	9
У ПОДГОРИЦИ ОДРЖАН САЈАМ ПЧЕЛАРСТВА У ИЗВАНРЕДНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ УП „ЦРНОГОРСКА ПЧЕЛА“	10
ЈУБИЛАРНА ДВАДЕСЕТА ИЗЛОЖБА „ПЧЕЛАРСКИ ДАН МЕДА – НИКШИЋ 2023“ ОКУПИЛА 42 ИЗЛАГАЧА ИЗ ГРАДА ПОД ТРЕБЈЕСОМ И ОКРУЖЕЊА	14
У ПЉЕВЉИМА ОДРЖАНА XII РЕГИОНАЛНА ИЗЛОЖБА МЕДА, ПЧЕЛИЊИХ ПРОИЗВОДА И ПЧЕЛАРСКЕ ОПРЕМЕ СА ПРЕКО 40 ИЗЛАГАЧА	17
ДАНИ ДОМАЋИХ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА “ГРБАЉ 2023”	20
ДРУШТВО ПЧЕЛАРА ГРБАЉ ОБИЉЕЖИЛО ШИМУНДАН	22
ЦЕТИЊАНИ ОКИЋЕНИ ЗЛАТНИМ МЕДАЉАМА	23

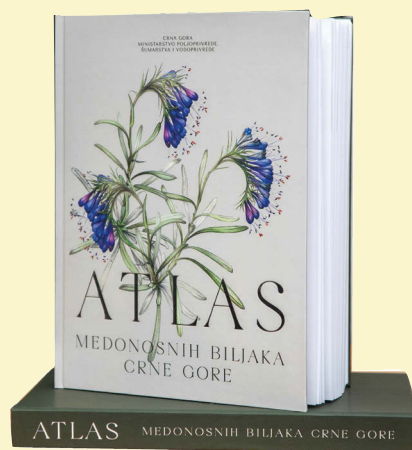
АТЛАС
МЕДОНОСНИХ БИЉАКА

Поштовани чланови СПОЦГ,
„Атлас медоносних биљака Црне Горе“ који штампа
„Белпак“ Д.о.о Београд може се поручити по следећим
цијенама:

- Цијена Атласа за тврди повез износи 44 еура по
комаду,

- Цијена Атласа за меки повез 38 еура по комаду.

Да бисмо могли наручити потребни тираж и платити
услугу штампања потребно је да се обратите Вашој
пчеларској организацији и пријавите се за куповину, као и
да уплатите одговарајући износ за примјерак који желите.
Рок за пријаве и уплату је 20.10.2023. године. Новац
можете уплатити преко Ваше пчеларске организације
или евентуално директно, на број жиро рачуна: СПОЦГ
510-207440-72, са назнаком уплата за Атлас. Контакт
телефони за све информације су 067 628-145, 067 450-720.

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО
STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK
IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH
ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:
Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:
Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Danilo Vuković, Dragana Šutović,
dr Mirjana Bojanić-Rašović,
Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa redakcije:
Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata
za informacije br. 285 od 11. 01.
2001. godine “PČELARSTVO” je
upisano u evidenciju javnih glasila
Crne Gore. Aktom Republičkog
sekretarijata za informacije 04/01-
355/2001. godine časopis je
oslobođen obaveza plaćanja poreza
na promet.

ŠTAMPA:
HKS SPEKTAR
PODGORICA

CRNOGORSKI MED - BREND ZA DOMAĆE I STRANO TRŽIŠTE

Predsjednik Vlade Crne Gore u tehničkom mandatu dr Dritan Abazović, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković, državni sekretar Stevan Gajević i saradnica u Direktoratu za poljoprivredu Dragana Šutović, posjetili su polovinom septembra SPOCG i Kuću meda u Grbama, kod Spuža. Nakon obilaska proizvodnih pogona, održan je sastanak na kome se razgovaralo o mogućnostima unapređenja sektora pčelarstva, daljim ulaganjima i razvoju ove prioritetne

grane poljoprivrede. Zahvaljujući delegaciji na posjeti, direktor „Kuće meda” Vladimir Radulović je istakao da ovaj objekat predstavlja jedinstven projekat u regionu, sa sadržajima koji su usmjereni na servisiranje potreba svih pčelara. On je naglasio da, zajedno sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, rade kontinuirano na kreiranju zajedničkih podsticajnih mjera koje doprinose prosperitetu pčelarstva u svim krajevima naše zemlje.

-Projektovane su podsticajne mje-

re koje iziskuju učešće pojedinaca, a naše pčelare odlikuje optimizam i upornost, kazao je Radulović. Tom prilikom, on je podsjetio da značajan segment predstavlja i izrada katastra pčelinjaka, gdje su popisani stacionirani pčelinjaci na pojedinim lokacijama. Korištenjem GPS-a, što je pretočeno u kartu Crne Gore u elektronskom obliku u koju su unešeni dobijeni podaci za svaki pčelinjak i njegovog vlasnika, a koji će biti osnova za kreiranje mjera podrške u pčelarstvu, što će pomoći i pčelarima

da planiraju svoju proizvodnju.

Premijer Dritan Abazović je tom prilikom saopštio da vjeruje da će “crnogorski med” postati brend i uskoro završiti na prestižnim i veoma zahtjevnim tržištima, sa akcentom na Bliski Istok, gdje su već ostvareni prvi kontakti. Abazović je na svom Facebook nalogu objavio fotografije sa posjete, navodeći kako lijepo i ekskluzivno izgleda pakovanje meda iz Kuće meda.

„Crna Gora ima preko 2500 vrijednih pčelara koji zajedno sa čelnim ljudima “Kuće meda” proizvode što se kaže - “lijek za sve bolesti”! Ponosan na vrijedne ljude širom Crne Gore kojima smo, zajedno sa potpredsjednikom Vlade i ministrom poljoprivrede Vladimirom Jokovićem, iskazali poštovanje za sve aktivnosti. Vjerujem da će “crnogorski med” postati brend i brzo završiti na prestižnim tržištima, sa akcentom na Bliski Istok gdje smo već ostvarili prve kontakte. Da ne bude dileme, pčelarstvo nije samo proizvodnja meda, već očuvanje kompletnog ekosistema! Brendiramo Crnu Goru kao zelenu destinaciju i pružamo punu podršku proizvodnji zdrave hrane, napisao je premijer. Prema njegovim riječima, „Kuća meda“ je zajednički projekat Vlade, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore. Ona predstavlja centar za razvoj pčelarstva koji se nalazi u Opštini Danilovgrad.

Takođe i ministar Joković je uputio čestitke na postignutim rezultatima. -Razvoj pčelarskog sektora u Crnoj Gori zasnovan je na prirodnim potencijalima. Pčelarstvo kod nas ima dugu i bogatu tradiciju i predstavlja značajnu oblast kojoj poklanjamo punu pažnju, istakao je Joković.

Sa ličnom kartom matičnog saveza uvažene goste detaljno je upoznao prvi čovjek SPOCG Radule Miljanić podsjećajući da je objekat doma svih pčelara izgrađen prije osam godina te da je veoma funkcionalan i čiji su sadržaji iz godine u godinu sve bolji i bolji.

G. M.

UOČI ZIME - NAJKRITIČNIJEG RAZDOBLJA

Oktobar je pravi jesenji mjesec. Temperature su obično niže u odnosu na septembar, a noću mogu pasti i na oko 10 - 12°. Pčele, kao nepogrešivi "meteorolozi", sve to registruju, pa se prilagođavaju tim promjenama. U košnici traju intenzivne pripreme pčela za zimovanje. I pčelar treba da ih za to pripremi. Mora učiniti sve da bi pčelinja zajednica preživjela najkritičnije razdoblje – zimu. Dobro zimovanje omogućuju: jaka zajednica i zdrava zajednica, dovoljno kvalitetne i pravilno raspoređene hrane, mlada matica, dobra ventilacija košnice, mir na pčelinjaku, zaštita košnica od vjetrova i glodara. U oktobru nema mnogo posla za pčelare koji su kvalitetno obavili ono što je bilo predviđeno da se obavi u septembru.

Takođe u oktobru se rađaju i posljednje pčele iz ovogodišnjeg legla, matica prestaje polagati jaja i te pčele uz one iz avgusta i septembra preživljavaju zimu pa su kao takve bitne za

opstanak zajednice. Naime, u proljeće upravo se te pčele koje ulaze u zimu brinu o novim izliježenim pčelama koje susriječemo u proljeće. U oktobru pčele radilice raspoređuju hranu kako bi je najlakše koristile kad formiraju zimsko klube, te zatvaraju sve pukotine propolisom, a pčelari po potrebi vrše posljednje premještanje okvira za usmjeravanje klubeta.

Padom temperatura ispod 12°C pčele prelaze u klube, a formiraju ga na praznom saću iz kojeg su zadnje pčele izašle iz legla tako da se usmjeravanjem tih okvira po potrebi usmjerava položaj samog zimskog klubeta. Pčele su sve više stisnute u ulicama između saća. U sredini zimskog klubeta je matica, oko nje su mlade pčele, a prema rubu klubeta starije pčele. Pčele na rubu klubeta povremeno mijenjaju mjesto s drugim pčelama iz klubeta. Temperatura u sredini klubeta kreće se od 25 do 30°C, a prema rubu klubeta pada na 10°C. Ove temperature u klubetu pčele

zadržavaju bez obzira na spoljne niske temperature.

Pčelinja zajednica lakše prezimi ako u njoj ima više pčela, jer lakše održavaju temperaturu pa iako ih ima više troše manje hrane tokom zime. Potrošnja hrane u oktobru iznosi oko dva kilograma, no to naravno zavisi od godine.

Radova na pčelinjaku za pčelara je sve manje, ali u oktobru ipak moramo obaviti predviđene poslove koji se tiču utopljanja košnica, postavljanja češljeva na leto i zadnja kontrole sumnjivih zajednica

Najbitnije je da pčelar mora učiniti sve kako bi pčelinja zajednica preživjela najkritičnije razdoblje – zimu. Dobro zimovanje omogućuju neki faktori: jaka zajednica i zdrava zajednica, dovoljno kvalitetne i pravilno raspoređene hrane, mlada matica, dobra ventilacija košnice, mir na pčelinjaku, zaštita košnica od vjetrova i glodara. U posljednjem ovogodišnjem pregledu zajednica utvrđujemo uglavnom imali zajednica maticu, jer bez matice nema smisla uzimljavati zajednicu, a sve drugo vezano za hranu, raspored okvira i zamjenu matica trebalo je obaviti prije hladnih oktobarskih dana. Za pregled treba iskoristiti ljepši dan, a moramo ga obaviti brzo, kako ne bismo izazvali grabež.

Košnice ne treba posebno utopljavati, dovoljno je ispod krovišta LR košnice na hranilicu ili poklopac staviti nekoliko listova novinskog papira ili talasastu ljepenku. Kod AŽ košnica na matičnu rešetku preko poklopca stavljamo takođe novine kao i na ventilacijske mreže. Zajednica normalne jačine, bez problema stvara dovoljno topline za zimovanje.

Važno je u košnici osigurati dobru ventilaciju kako se voda ne bi kondenzovala na zidovima košnice i poklopcu kao i na saću, naročito saću uz zidove košnice. Trošenjem meda tokom zimovanja oslobađa se veća količina vode iz zimskog klubeta koju moramo odstraniti iz košnice dobrom ventilacijom. Utroškom kilograma meda zajednica proizvede oko litar vode!

Kod LR košnice mogu se koristiti otvori na poklopcu za ventilaciju, koje okrenemo prema prednjoj strani košnice i napola ih zatvorimo.

Svakako prije prvih mrazeva treba na leta košnica staviti češljeve kako u košnicu ne bi mogli ući miševi. Ako to ne učinimo, miševi znaju napraviti velike štete u košnici, izjedaju saće, na podnjači stvaraju nered, uznemiruju pčele, te takva zajednica može uginuti. Ni u oktobru ne smijemo zaboraviti varoozu. Tada u zajednici ima relativno malo legla, pčelinje paše su završene, zajednici smo osigurali dovoljno hrane te se može provesti efikasno suzbijanje varooze.

Nakon završetka svih radova vrijeme možemo iskoristiti za bojenje košnica u kojima pčele zimuju te za namještanje košnica tako da imaju mali nagib prema prednjoj starni radi oticanja vode. Na pčelinjaku treba osigurati mir pčelinjim zajednicama, zaslužile su! Pčelar već sada može pomalo planirati što će raditi zimi u svojoj pčelarskoj radionici.

VENTILACIJA

Pčelinje društvo tokom zime biva obavijeno slojem vlažnog vazduha koji je topliji od onog spoljnog. Da bi dobile tako, prijeko potreban, zagrijan vazduh, pčele troše velike količine hrane. Na svaki kilogram potrošene hrane, pčele proizvedu i litar vode. Ta voda negdje mora izaći. U protivnom, nastaje problem. Vлага koja nema kuda da izađe, kondenzuje se u rosu i u vidu kapljica pada sa poklopca hranilice po pčelama i krajnjim okvirima. To nije dobro.

Da bi se taj problem izbjegao, pčelama treba obezbijediti dobru ventilaciju kroz košnicu koja će spriječiti stvaranje kondenzacije. Najbolji način uspostavljanja pravilne ventilacije je postavljanje poklopne (pokrovne) daske sa jedan ili dva manja otvora. Ova poklopna daska se postavlja na hranilicu ispod krova pa višak vodene pare može nesmetano izaći napolje. Otvori ne smetaju pčelama.

Između pokrovne daske i poklopca stavlja se novinski papir (nipošto onaj masni) koji vlagu koja se eventualno i nakupi na poklopcu, najvećim dijelom upija. Ako na proljeće imamo suve krajeve znači da je ventilacija tokom zime bila dobra. U protivnom, krajevi okvira će biti ubudani. Ne kaže uzalud pčelar

„Zimi ne treba strahovati od hladnoće i vjetrova, već od loše zimnice i slabih pčelinjih zajednica!”

Pčelari će primijetiti, takođe, da u oktobru na letu košnice ima mrtvih pčela. Čišćenje leta od umrlih pčela je takođe obaveza. Na taj način olakšavamo posao pčelama. Dobro bi bilo da, kada god vidite umrlu pčelu na letu, da je pokupite u neku vrećicu, pogotovo ako ih ima više, i zakopate ili spalite. One mogu biti prenosioci nekih oboljenja.

Osim vjetrova, pčelinja društva u kasnu jesen treba zaštititi od miševa, a usput provjeriti da se koji već nije uvukao. Znanju nanijeti katastrofalnu štetu baš kao što štetne mogu biti ptice, naročito žuna i djetlić. Od ovih „napasnika“ pčelinja društva će biti zaštićena ako postavite češljeve na leta košnica kroz koje se osim pčele teško može provući veći insekt ili životinja.

KONCENTRACIJA MEDA

Uklanjanje iz košnice krajnje okvire omogućavaju se koncentracija meda i bolje provjetranje, a onda je i manja vлага u košnici. Tehnologije pčelarenja uglavnom su vezane za tip košnice. Jedna od zajedničkih radnji primjenjivih na sve tipove košnica je koncentracija meda oko legla i klubeta tokom zazimljivanja. Podsticanje pčela na koncentraciju meda iznad legla i klubeta naročito je važno za sjeverna područja. Razlog za to je što se dešava da pred zazimljivanje nema dovoljno meda u košnici, a nema ni izgleda da će ga pčele još donijeti iz prirode da dopune zalihe. Znači, pčelinje društvo treba prihranjivati.

Obično po krajnjim, a i drugim okvirima ima ponešto raštrkanog meda, a često to može biti, ukupno, i značajna količina, a da za pčele ne znači mnogo kada stegne zima. Ili se desi da je med na jednoj strani košnice, a klube ode na drugu stranu, pa dođe i do uginuća društva, iako meda ima u košnici. Prazan okvir u sredini klubeta je jedan od osnovnih uzroka toga. Zato treba raštrkani med koncentrisati iznad legla-klubeta orijentišući ga prema središnjim okvirima. Otvorivši ga, ako je poklopljen, taj med pčele prenose iznad legla, ako nije poklopljen samo

se načnu ćelije i one ga premjeste po svom nahođenju.

Pojedini pčelari pri zazimljivanju izbacuju krajnje okvire, obično one stare za pretapanje. Često i ne moraju biti krajnji, samo da su bez legla ili većih količina polena. Nije mnogo bitno gdje se takav okvir nalazi, ako je jako loš, samo da na njemu nema legla. On se premješta u kraj i ako nije pun otvara se u jednom navratu, a ako je pun onda u 2-3 navrata dok ga pčele skroz očiste. Tada može da se izbacuje iz košnice. Tako se već s jeseni vrši uklanjanje starih, crnih okvira. Dvije koristi odjednom. Kod DB košnica izbaciti jedan okvir, a nekada i dva, a kod LR košnica po jedan ili dva iz gornjeg i donjeg nastavka. U LR košnicama pčele i same prenose med iz donjeg nastavka u gornji, pa im ovom intervencijom samo ubrzate posao. Uklanjanje krajnje okvire omogućava se koncentracija meda i bolje provjetranje, a onda je i manja vлага u košnici. Koncentracijom meda u središnji dio plodišta, otprilike koliko zahvata klube ili nešto više, obezbjeđuje se da klube ima iznad sebe med i da ne mora ići za med u stranu na bočne okvire. Zimi je to otežano, ako ne i nemoguće. Tako se postiže dublja medna kapa što je mnogo povoljnije za prezimljavanje. Ovako se društvo izimi sigurnije i sa raspoloživom, manjom količinom meda. Zbog meda na krajnjim okvirima, kada zima stegne, društvo može da ugine, ali ako mu se med primakne onda nema takve opasnosti. Ukoliko se u tom vremenu, eventualno, vrši zakašnjela prihrana sirupom onda se miješaju med i sirup, pa se dobija i kvalitetnija smješa za prezimljavanje, pogotovo ako ima medljike u medu lagerovanom za zimu. To se radi uglavnom u drugoj polovini septembra i prvoj polovini oktobra u sunčanim danima. Ne stoji primjedba da ovo nije upitno, jer pčele ne mogu stići da ponovo poklope taj med i da može da se ukisjeli. To je uglavnom dobro sazeo med koji je bio poklopljen, a jedan dio ipak pčele i poklope. Zatim, taj med premješten u tom vremenu uglavnom se smješta na lokaciji gdje se nalazi leglo tj. klube, a tu obično ili nema vlage ili je ima manje. Taj se med neće ukisjeliti. Uvijek u košnici

ima neploklupljenog meda, često i veće površine, pa se ne ukisjeli.

ZAŠTITA OD ŠTETOČINA

Ljeti, a posebno u jesen, kada gotovo svo voće sazrijeva, sve veća opasnost prijeti pčelinjacima od po zlu poznatih štetočina pčela – osa i stršljenova. Privučene slasnim plodovima, one se obrušavaju na pčele, hvataju ih, ubijaju i njima hrane svoje leglo. Ovo je naročito izraženo od druge polovine avgusta pa do kraja jeseni. Sa prvim povlačenjem pčela u klube, ose i stršljenovi nastavljaju svoje terorističko delovanje, pogotovo što je tada leto košnice nebranjeno.

Stoga je potrebno da se osinja i stršljenska gnijezda uništavaju čim se otkriju, što ranije to bolje. Nekada su za to korišćena razna sredstva, a danas se upotrebljavaju sprejevi protiv insekata, čiji spektar djelovanja najčešće obuhvata i njih. Pri tome se treba zaštititi od eventualnog kontranapada. Da bi se postigao najveći efekat, gnijezda treba uništavati noću jer su tada svi insekti na okupu. Ako se otkrije gnijezdo, dobri rezultati se postižu sa mamcima. Široko je rasprostranjen način sa flašom do pola napunjenom pivom ili sokom od grožđa. Miris vrenja ove mase privlačan je samo za ose dok je odbojan za pčele. One ulaze u flašu odakle ne znaju da izađu i tu se udave. Povremeno je potrebno flaše prazniti.

FARBANJE KOŠNICA

Početkom oktobra svaki pčelar je obavezan da pregleda postolja na kojima će pčele provesti zimu. Dotrajala izmjeniti ili pojačati! Kada snijeg padne zaboravite na sve radove oko košnica. Potrebno je pregledati i krovove. Ako ne valjaju, voda će procuriti u unutrašnjost košnice. To bi značilo kraj pčelinjem društvu. Ovaj period takođe pogoduje za farbanje košnice. Preporučuje se farbanje eko bojama, a farba se samo spoljni dio. Unutrašnji dio pčele radilice savršeno dobro održavaju urednim i čistim. Farba, osim što produžava rok trajanja košnicama, pomaže pčelama da lakše zapamte mjesto svoje košnice.

Pčele, inače, najbolje vide ultraljubičastu boju koju čovjek ne vidi. Zato se bez problema snalaze po oblačnom vremenu. Vide one dobro i plavu, žutu, zelenu i bijelu boju. Za crvenu su daltonisti i vide je kao sivu. Različite košnice najbolje je farbati u različitim bojama. Npr. jednu košnicu ofarbati u plavu boju, drugu u žutu, treću u bijelu, četvrtu u zelenu, pa opet isti ili sličan redosljed. Praktikuje se da se košnice nižu u redove, u jednom nizu tri ili četiri košnice. Između nizova se pravi razmak po jedan metar. Pčele tako lakše pronalaze svoje košnice. Manje se zalijeću u tuđe i naravno estetski je mnogo ljepše.

Pčelama je tokom zime potreban mir, pa ih zato ne treba smjestiti blizu puteva i na mjestima gdje će ih uznemiravati divljač, živina i druge životinje. Košnice treba da su zaštićene od jakih vjetrova i suvišne vlage, pa ih treba najbolje smjestiti na ocjednom zemljištu. Zimzeleno drveće pruža najbolju zaštitu pčelama od vjetrova i nepogoda. Košnice treba postaviti na stabilna postolja na oko 30 cm iznad zemlje, tako da prednji deo bude malo nagnut naprijed. Na taj način će se kondezovana para tokom jesenji i zime lakše odstranjivati iz košnice. U oktobru se izvodi i posljednje leglo, a matica prestaje sa polaganjem jaja ili se polaganje svodi na najmanju meru. Pčele postaju sve mirnije, a izleti su sve rjeđi. Radilice raspoređuju hranu tako da je mogu najlakše koristiti kada formiraju klube i počnu da žive u njemu. Češljeve protiv miševa postaviti na leta, a dosadne i agresivne osice odstranićemo ako ispred košnica postavimo flaše sa malo piva ili slatke vode.

POSTOLJE I KROV

Pošto slijede kišni dani postolja namjestiti tako da košnice budu nagnute jedan do dva stepena prema naprijed od zadnjeg dijela prema letu kako bi vodeni talog odlazio na zemlju, a podnjača unutar košnice ostala suva. Suve podnjače omogućuju lakši i uspješniji proćisni izlet pčela. Ukoliko su košnice nagnute nazad za vrijeme kiše i snijega voda prodire u njih i jako povećava vlagu nanoseći velike štete pčelinjem društvu. Postolja za košnice su važan dio košnice i treba

im posvetiti ozbiljnu pažnju. Zbog loših postolja, bilo zbog izbora materijala, konstrukcije, kvaliteta izrade ili nepravilnog postavljanja, može doći do nagibanja i preturanja košnica pa pčelinje društvo može da pretrpi teške posljedice. Pošto se postolje košnice radi od čvrstog materijala mora se voditi računa da ulaz u košnicu (leto) bude na visini od 35 do 45 centimetara od zemlje, sa blagim nagibom od 0,3 do 0,5 procenata u pravcu leta. Tako je na postolju lako primijetiti svaku promjenu. Dešava se da jedna strana postolja više propadne, da se košnica nakrivi i postoji opasnost da sklizne sa postolja tokom zime. Zbog toga treba na vrijeme provjeriti stanje svih košnica kako bismo na vrijeme otklonili navedene nepravilnosti.

Podnjače, a pogotovu od punog drveta, vremenom ako nijesu dobro nivelisane pa u njih ulazi voda (umjesto da izađe zbog nagnutosti) trunu. Na takvo mjesto često se stvaraju otvori kroz koje ulaze miševi. Zato se mnogi pčelari iznenade kada u proljeće, iako su stavili češljeve, zateknu nezvane goste u košnicama. Pčelari čije su košnice iz djelova i precizno izrađene uvijek treba da imaju nekoliko podnjača i krovova u rezervi, pa ako se i otkrije na vrijeme neki nedostatak lako ih je promijeniti. Postolja treba postavljati uz pomoć libele sa blagim nagibom naprijed, prema letu košnice. Tako voda, ukoliko prodre u košnicu ili nastane kondenzacijom, može da iscure van kroz leto.

Kontrolisanje postolja prilika je i da se prekontrolišu krovovi košnica. Pošto je ovo period kada su mogući jaki vjetrovi koji mogu da pomjere ili podignu poklopac košnice, najčešće tokom noći, tako da ponekad košnicu nađemo pokrivenu snijegom umjesto poklopcem, treba dodatno opteretiti krovove košnica. Najpogodnije je opterećenje građevinskom opekom, ali to treba uraditi pažljivo da ne bismo oštetili krov pošto je on obično obložen tankim limom koji se koristi u štamparijama. Silikatna fasadna cigla ima dovoljnu težinu, a pritom se ne raspada i ne pušta boju po košnici.

**izvor:
pčelarska literatura i sajтови**

NOVI OSVRT ZDRAVKA RADULOVIĆA NA DIGITALIZACIJU U PČELARSTVU

PRECIZNA ROBOTIKA SE SVE VIŠE KORISTI

U prethodnom broju našeg časopisa, ugledni domaćin i vrsni pčelar iz Katunske nahije, Zdravko Radulović osvrnuo se na sve veću upotrebu vještačke inteligencije u pčelarstvu, koja iz dana u dan unapređuje i osavremenjuje ovu prioritetnu granu poljoprivrede. Za ovo izdanje on se postarao da nam, na osnovu ličnog istraživanja, predoči važne informacije, koje se tiču razvoja pčelarstva i pčelarske opreme kroz istoriju, a koji je pratio razvoj ljudske civilizacije, nauke i tehnologije.

Osnovni principi savremenog pčelarstva postavljeni su još prije tri vijeka, ali „digitalna revolucija”, koja je uveliko u toku, polako dolazi i u svijet pčelarstva. Iako i dalje postoje pristalice isključivo tradicionalnog pčelarenja, neke iz straha da će nove tehnologije ugroziti zdravlje pčela, sve više pčelara širom svijeta uspješno koristi savremenu tehnologiju da unaprijedi proces pčelarenja i odnos sa pčelama. Veliki doprinos ovoj revoluciji u digitalizaciji pčelarstva daje niška firma „Beehold”, koja koristi najnoviju tehnologiju i vještačku inteligenciju i uz pomoć pčelara i njihovog iskustva razvija uređaj koji će olakšati proces pčelarenja i smanjiti potrebu za otvaranjem košnica. Njihovo inovativno rješenje za nadgledanje pčelinjeg društva na daljinu testirano je u Srbiji i u Keniji, počeo je elaboraciju naš saradnik i za potrebe ovog teksta zatražio mišljenja svojih kolega, koji u svojoj pčelarskoj praksi već koriste digitalna rešenja. Prema njegovim riječima cilj je da se utvrde podaci koji su njima bitni, to jest kako ih koriste i kako im pomažu u svakodnevnom aktivnostima na pčelinjaku.

DIGITALNA VAGA

Ono što se prvo dalo registrovati jeste činjenica da većina pčelara posjeduju jednu ili više digitalnih pčelarskih vaga i da ih intenzivno koriste. Vrijednost upotrebe ovih uređaja u pčelarskoj praksi je globalno prepoznata i svim vagama zajednički parametri koje očitavaju – težina, temperatura i vlažnost vazduha. Sve digitalne pčelarske vage, kao što im i ime kaže, nude mogućnost mjerenja težine košnice. Ovaj parametar svi pčelari ističu kao najbitniji, jer im promjene težine košnice govori kada dodati nastavak, kada seliti pčele i kada ih prihranjivati. Većina sagovornika koriste po nekoliko vaga na svakom pčelinjaku i napominju da je bitno da na udaljenim pčelinjacima imaju barem po dvije vage radi sigurnosti. Ipak, ono oko čega postoje različiti stavovi je na koju košnicu u pčelinjaku treba postaviti uređaj. Neki stavljaju

na najjače društvo, jer će ono prvo zahtijevati dodatne nastavke ukoliko ima paše, i prvo gubiti značajnije na težini ukoliko nema paše. Drugi ističu da uređaj stavljaju na košnicu sa pčelinjim društvom srednje jačine, jer je ono mjerodavnije. Ukoliko društvo srednje jačine ima dobar unos meda, onda su sigurni da i jača društva imaju još bolji unos. Kod većine digitalnih vaga očitavanje težine se vrši na zahtjev ili uređaj sam šalje težinu u određeno doba dana. Većina pčelara ističe da je dovoljno i najvažnije imati očitavanje u isto doba dana, svakog dana i to uveče oko 20 časova. Dnevno očitavanje pruža dovoljno informacija pčelaru da može utvrditi da li paša na toj lokaciji prestaje, i sa druge strane, da ima dovoljno vremena da se istog dana organizuje i preseli košnice na drugu lokaciju. Digitalni uređaji takođe nude i precizno mjerenje temperature i vlažnosti vazduha na pčelinjaku, nastavlja Radulović.

KRADE KOŠNICA

Kao jedna od čestih tema koje muče pčelare, jeste problem krađe košnica i mogućnosti rješavanja istog upotrebom digitalnih rješenja.

Neki uređaji za digitalno pčelarstvo nude mogućnost praćenja lokacije košnice upotrebom GPS-a. Na ovaj način kao i kod mobilnog telefona, u svakom trenutku pčelar može znati gdje se nalazi njegova košnica. Međutim uređaji koje naši sagovornici koriste svakako nijesu savršeni i od njih smo čuli različite pozitivne i negativne stvari za uređaje različitih proizvođača. Tako npr. baterija na uređajima predstavlja problematičnu komponentu, jer maltene svi sagovornici ističu da moraju u toku sezone i do pet puta da dopunjuju ili mijenjaju bateriju, a da kod pojedinih modela, tokom zime, moraju u potpunosti da uklone bateriju, jer ona strada na niskim temperaturama. Drugi izazov predstavlja način komunikacije sa uređajem. Naime, kod većine uređaja neophodno je da u njega ubacite mobilnu, SIM karticu, sa brojem telefona, i podatke sa uređaja dobijate SMS porukom. Ovaj broj telefona je vezan za nekog od operatera i dešava se da prilikom selidbe na lokaciji nema signala vašeg operatera, pa morate zamijeniti karticu da bi vaga funkcionisala. Takođe, morate stalno da dopunjujete kredit, gdje u sezoni pojedini pčelari troše i do 50 eura mjesečno po košnici. Isto tako, dešavalo im se da u trenutku kada su im potrebni podaci sa uređaja, SMS poruka ne stiže jer nema kredita. Pčelari ističu da im nije problem da uporede podatke iz SMS poruka za zadnjih par dana, ali sve duže od toga predstavlja problem. Iz tog razloga neki pčelari sve podatke iz SMS poruka prepisuju u svoju svesku kako bi bilo preglednije, dok neki prave i tabele na računaru, pojasnio je Radulović.

B. K.

Vujašević: Podrška opštinskih i državnih subjekata na visokom nivou

Tradicionalna manifestacija „Sajam pčelarstva“, koja je održana drugog septembarskog vikenda, i ovoga puta okupila je veliki broj izlagača, koji su dva dana, koliko je trajao sajam, potrošačima ponudili ono najzdravije u lancu ljudske ishrane – med i ostale pčelinje proizvode.

Za dobrodošlicu učesnicima manifestacije postarao se predsjednik Udruženja pčelara „Crnogorska pčela“, Miloje Vujašević. Udruženje je, zajedno sa Turističkom organizacijom Podgorice, organizator sajma. On je učesnicima i posjetiocima poželio prijatan boravak, izražavajući nadu da će „vrijeme provedeno na ovom mjestu, u ovako divnom ambijentu, biti od velike koristi, kako za pčelare, tako i za građane, jer imaju priliku da na jednom mjestu kupe ono što nude vrijedni domaćini i pčelari.

Mi smo peta godina ovdje, a ovaj sajam svakako poprma tradicionalni značaj i nadam se da i ubuduće neće nedostajati entuzijazma da se ovako i nastavi, kazao je on, uz napomenu da

je manifestacija bila planirana za dan ranije, kao i da su naknadno obaviješteni od Sekretarijata za komunalne poslove da će na istom mjestu, prvog dana sajma, gostovati Who See, tako da bi zbog bezbjednosti štandova morali ukloniti stolove sa proizvodima što bi bilo veliko opterećenje. Iz tog razloga održavanje sajma pomjereno je za jedan dan što je uzrokovalo neke manjkavosti kao što su nemogućnost prisustva zvaničnika iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao i našeg dugogodišnjeg partnera Folklornog društva „Crna Gora“, kazao je Vujašević, dodajući da su iz resornog ministarstva obećali da će saradnja biti nastavljena istim onim tempom ili još produktivnije, a, kako je kazao, nije nedostajalo podsticaja kroz javne pozive. On je dodao da je Glavni grad, po pitanju manifestacija, uvijek uz njih, pa i ovog puta.

Osvrnućemo se na ove lijepe štandove koji su ovdje zato što se Turistička organizacija Podgorice, prepoznavši ovu manifestaciju kao uspješnu, već

drugu godinu stavila na raspolaganje i svojim učešćem dala puni doprinos razvoju pčelarstva u glavnom gradu. Takođe, ove godine Glavni grad je počeo sa primjenom podsticaja za obezbjeđivanje hrane za pčele, pa se nadam da će budžetom za sljedeću godinu ta podrška biti još veća, dodao je Vujašević.

Prema njegovim riječima odnos SPOCG prema tom udruženju je na najvećem nivou i nema sumnje da će tako i ostati. Posebno se zahvalio predsjedniku Radulu Miljaniću koji, kako je istakao, svojim radom i aktivnostima čini sve da Savez i dalje bude jedinstven i pod čijim krovom će ubuduće biti sve pčelarske organizacije u Crnoj Gori. Vujašević je, ujedno, uputio posebnu zahvalnost prijateljima, predstavnicima više pčelarskih organizacija Crne Gore, udruženjima pčelara Nikšić, Cetinje, Potarje iz Mojkovca.

Zahvalni smo im što su manifestaciju podržali i pokazali da jedni druge podržavamo, poštujemo i kada zatreba, pomažemo, kazao je on na

kraju, uz obrazloženje da je otvaranjem bašta ugostiteljskih objekata smanjen prostorni kapacitet trga, pa su s toga bili prinuđeni da broj izlagača smanje na dvadeset.

Vujašević je, takođe, u ime Udruženja „Crnogorska pčela“ mališanima iz Resursnog centra za obrazovanje i osposobljavanje i Resursnog centra za djecu i mlade Podgorica, uručio donaciju.

PRIMJER DOBRE SARADNJE

U ime gradske uprave Glavnog grada i Službe za poljoprivredu, prisutne je pozdravio Petar Nuculović, ističući da je kao službenik imao zadovoljstvo da se druži sa pčelarima i izlagačima kao i predstavnicima Udruženja „Crnogorska pčela“.

Moram reći da su oni primjer kako se treba udruživati, saradivati, organizovati i zajednički tražiti ono što im pripada i od resornog ministarstva i od Glavnog grada. Naša vrata su uvijek otvorena za udruženje i članove u bilo koje doba dana. Naša pomoć bila je i do sada značajna, ali iz godine u godinu biće sve veća i veća, jer mi znamo i osjećamo gdje treba da ulažemo, a to su pravi proizvođači. Podgorica, odnosno njeni građani će uvijek moći da kupe kvalitetan med, jer ovaj med sigurno ne zaostaje ni za jednim u Evropi, kazao je Nuculović, uz poziv pčelarima da dođu kako bi se dogovarali i kako bi gradska uprava usmjeravala sredstva tamo gdje su najpotrebnija, na zadovoljstvo, kako pčelara, tako i potrošača.

Predsjednik Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore Radule Miljanić je, otvarajući manifestaciju, kazao da Savez veoma obrađuje vijest kada svoju statistiku uveća novim, posebno mladim pčelarima i dobije nova, dobro organizovana udruženja.

Takvo udruženje Savez je dobio prije pet godina. Danas Pčelarsko udruženje „Crnogorska pčela“, kao jedno od najmlađih, slovi za jedno od najorganizovanijih i najbrojnijih udruženja u Crnoj Gori i ujedno može

poslužiti kao dobar primjer ostalim udruženjima kako se ostvaruju pozitivni rezultati na polju prosperiteta ove naše značajne grane poljoprivrede. Takva je „Crnogorska pčela“. Želim vam puno uspjeha u radu da i dalje proizvodite crnogorski med i ostale pčelinje proizvode sa kvalitetom koji je sigurno referentan pčelarskim proizvodima iz okruženja i šire. Rezultat aktivnosti ove pčelarske organizacije je i današnja manifestacija. Izloženi sadržaji odraz su vrijednog rada i odnos naših pčelara prema ovom posebnom zanimanju, gdje oni, u zajednici sa savršenim bićem – pčelom, učestvuju u

stvaranju nemjerljivog doprinosa samom opstanku čovječanstva. Pčelarima i pčelarkama naše države se posrećilo da prošle i ove godine imaju dobre prinose, što je nagrada za trud i ljubav koji ulažu u ovo značajno zanimanje. Istina je da je ovo zanimanje puno izazova koji nas prate i kojih ćemo sigurno i dalje imati. Ali ujedinjeni i kroz zajednički rad i zalaganje, svaki problem će biti riješen, kazao je Miljanić i podsjetio da je u našoj državi skoro završen kapitalni projekat za naše pčelarstvo *Atlas medonosnog bilja sa katastrom pčelinjaka*.

Kao i do sada i u narednom periodu očekujemo uspješnu saradnju sa državnim institucijama koje prate pčelarstvo, posebno Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede sa željom i nadom da uvećaju podsticajne mjere, jer to mi zaslužujemo, zaključio je Miljanić.

UČESNICI

Po prvi put na sajmu učestvovala je Nikolina Radusinović sa Cetinja. Ona je kazala da joj čini veliko zadovoljstvo da na Sajmu ponudi med i ostale proizvode sa medom.

Moj otac se bavi pčelarstvom već

šest godina, a počeo je sa šest košnica. Ta brojka se za pomenuti period gotovo udesetostručila. Pored meda, danas u ponudi imamo i teglice sa orasima, bademima, smokvama, lješnicima. Vlada veliko interesovanje posjetilaca, a mene lično raduje što se ovakve manifestacije organizuju i što sam ja dio nje, kazala je Nikolina. Prema njenim riječima, nemaju problem sa prodajom meda, pa kao i veliki broj pčelara i oni imaju stalne mušterije, čiji se broj iz godine u godinu uvećava zahvaljujući kvalitetu proizvoda.

Ova godina je kod nas bila sjajna, tako da u ponudi imamo mnogo više meda nego prethodnih godina. Čak 100 kilograma više nego ranije. Pčele i dalje unose, a to pratimo pomoću vage koja nam to prikazuje.

Njena mama Nadežda dodaje da pčelice rade za Nikolinu koja je ove godine upisala Medicinski fakultet, ide iz Crne Gore, pa će trebati više novca. Ona kaže da im fali vremena za rad u pčelinjaku, ali, s obzirom da će suprug za dvije godine u penziju, imaće mnogo više vremena da otkrivaju šta se sve može proizvesti. Za sada, sve što naprave, rade za kućnu upotrebu.

Božidar Đurišić je pčelar iz Lješanske nahije. Relativno kratko se bavi pčelarstvom, tek dvije godine, a znanje stiče uz oca koji je dugogodišnji pčelar. On nam je kazao da je ova godina bila dobra, kao i da drugi put učestvuje na sajmu, a u ponudi je imao primorski, planinski i livadski med sa

više područja Crne Gore.

U ponudi imam med iz Boke Kotorske, Kuča, Lješanske nahije, Bobije, Bjelopavlića, kao i kristalizovani med i med sa saćem. Nemamo problem sa prodajom meda. Imamo svoje stalne mušterije, ali na sajmu se na neki način „izreklamiramo” i upoznamo sa ostalim proizvođačima, saznamo kako oni funkcionišu, razmijenimo iskustva, što je, možda, i najbitnija

stavka učešća na sajmovima. Čuju se razni savjeti, kako da se izbjegniju neke neželjene situacije u pčelarstvu, jer ovo je odgovoran posao koji zahtijeva dosta truda i napora. Prethodnom godinom smo zadovoljni, a mislim da će i ove godine rezultati biti dobri. Pored pčela imamo i voćnjak jabuka, tako da u ponudi imamo i domaći sok od jabuka, kazao je Đurišić.

Ivica Banašević je dvije godine u pčelarstvu. Prva saznanja i pomoć stekao je od prijatelja Gvozdena Filipovića, koji je dugogodišnji pčelar.

Prve korake u pčelarenju napravio sam zahvaljujući Gvozdenovim savjetima. Uz njega sam zavolio pčelarstvo i nadam se da ću u narednom periodu vrijeme posvetiti ovoj grani poljoprivrede. Počeo sam sa tri košnice, a taj broj se polako uvećava, kaže Ivica i dodaje da je prvi put na sajmu kako bi predstavio svoje proizvode.

Lijep je ambijent, zdrava atmosfera, dobri ljudi, baš jedno lijepo druženje, zadovoljan je Banašević.

On kaže da, kao početnik, teži proizvodnji kvalitetnog meda, a takođe, trudi se da polako i porodicu uključi u rad sa pčelama. Tek nakon toga, razmisliće da li da, pored meda, počne se baviti i proizvodnjom nekih preparata koje bi imao u ponudi.

Goran Filipović ima dosta dug staž u pčelarstvu. Prije 25 godina počeo je iz hobija i zadovoljstva sa samo par košnica, a ta brojka je sada mnogo veća.

To više nije hobi. Sada imam oko 50 proizvodnih i oko 30 pomoćnih

kod prijatelja Jovovića. Nakon toga u Pivsku planinu zbog visine, jer ovdje, kada počnu visoke temperature i vrućine i kada vegetacija prestaje, mora se ići za drugom pašom u mjesto Lijepi bot, kod prijatelja Blaža Kneževića.

društava, jer pčelarenja, po mom mišljenju, bez pomoćnih društava nema. Takođe, pčelarenja nema na stacioniranom pčelinjaku. Živim u Bjelopavličima, u Martinićima, blizu mjesta Podglavica. Za početak, to mjesto je idealno. Ali, s obzirom da vremenske prilike često ne odgovaraju i ta livadska paša ne bude kao što treba, prinuđen sam na selidbu pčela, tako da jedan dio selim u Zagredu (dani洛夫gradska opština), u Garač, kod prijatelja Danja Burića, drugi dio u Gostilje, a odatle na Rujišta,

Tamo idem već 15 godina i sa tim završavam sezonu, nakon čega se vraćam na početnu destinaciju. Ova godina je bila solidna, uspješna, a moram istaći da sam svake godine imao prinos, nekad manje, nekad više meda. Pčelarenje se svrstava u proizvodnju na točkovima, pa uz pomoć drugova i prijatelja, uspijevam da selim društva, tako da nikada nijesam „omanuo“ u proizvodnji meda. S obzirom na potražnju, biram destinacije kako bih zadovoljio potrošače sa kvalitetom i ukusom meda. Već dugi niz godina imam stalne mušterije, tako da uvijek mogu prodati 1000 do 1500 kilograma meda godišnje, kazao je ovaj vrijedni pčelar.

Kada je u pitanju proizvodnja preparata od meda i ostalih pčelinjih proizvoda, za sada nema namjeru da se bavi time, jer, kako kaže, sve to iziskuje veliku preciznost, zalaganje, a za to treba mnogo vremena. Pčelari sa starijim bratom Gvozdenom, koji ga je i uveo u pčelarenje, a zajedno proizvode matice kako za sebe, tako i za svoje prijatelje. Na sajmovima je ranije bio redovan učesnik, ali sada ima manje vremena. Ovoga puta, kako kaže, došao je najviše radi druženja, da se vidi sa „starim“ prijateljima i kolegama pčelarima.

G. M.

PODGORIČKI DANI MEDA

Upravni odbor Udruženja pčelara Podgorica godišnjim planom i programom rada planirao je da se ove godine 20, 21, i 22. oktobra na Trgu nezavisnosti, u glavnom gradu, održi tradicionalna 29. po redu pčelarska manifestacija „Podgorički dani meda“.

Ovim putem obavještavamo sve pčelare, članove Saveza, kao i proizvođače pčelarske opreme, koji su zainteresovani da učestvuju na ovom sajmu, da se prijave Udruženju kako bi imali uvid u broj učesnika. To treba da urade najkasnije do 16. (ponedeljak) ovog mjeseca kako bi pčelarima-izlagačima saopštili i bliže informacije o uslovima učešća na sajmu.

Preporučuje se svim pčelarima koji planiraju da učestvuju na sajmu da prethodno urade analizu meda, jer postoji mogućnost da će ispravnost meda i ostalih pčelinjih proizvoda kontrolisati nadležna inspekcija na štandovima tokom manifestacije.

Zainteresovani izlagači mogu se prijaviti kod sekretara Udruženja, lično u kancelariji, ili putem telefona (069/435-866; 067/377-044 i 020/685-630). Udruženje će u ulozi organizatora preduzeti sve neophodne mjere kako za pripremu ovog sajma tako i za vrijeme trajanja istog kako bi sve proteklo u najboljem redu.

Dragi pčelari, dobro došli i biće nam drago da budete sa nama!

Predsjednik Udruženja „Podgorica“
Mirko Šćepanović

JUBILARNA DVADESETA IZLOŽBA „PČELARSKI DAN MEDA - NIKŠIĆ 2023“ OKUPILA 42 IZLAGAČA IZ GRADA POD TREBJESOM I OKRUŽENJA

VELIKI PRAZNIK PČELARA I POSJETIOCA

Medu i pčelama u čast, u Nikšiću je po tradiciji i ove godine posvećen poseban dan. Na platou ispred Robne kuće Nikšićanka, članovi nikšićkog pčelarskog udruženja su pod pokroviteljstvom lokalne uprave i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, priredili jubilarnu, dvadesetu po redu, izložbu, koja je okupila brojku od 42 izložbena mjesta (štanda). Našli su se tu, pored meda, i ostali proizvodi pčela, kao i oprema i pribor za rad pčelara. Manifestacija je privukla u divnom, sunčanom danu nekoliko hiljada posjetilaca, koji su mogli da se namire izuzetno kvalitetnim proizvodima, jer je izložba imala i prodajni karakter. Pored domaćih pčelara, nikšićki dan meda je okupio kolege iz više crnogorskih opština.

Manifestacija je bila pravi praznik, čemu su doprinijeli ljubazni izlagači, nudeći brojnim građanima da, uz priganice i med, probaju rakiju, vino i likere, pa da uživaju u nastupu mlade plesne grupe „ART VIVA DENS“ i odslušaju guslara i pčelara Nikolu Terića.

Prisutnima se najprije obratio Miodrag Radulović, predsjednik Pčelarskog društva Nikšić, posebno pozdravljajući ministra poljoprivrede Vladimira Jokovića, predsjednika Opštine Nikšić Marka Kovačevića, predsjednika SPOCG Radula Miljanića, učesnike izložbe, predstavnike pčelarskih organizacija iz drugih gradova Crne Gore, predstavnike sredstava informisanja i prisutne građane.

Ovo je tradicionalna manifestacija koja se organizuje,

evo, punih dvadeset godina, a povodom dana oslobođenja Nikšića, i ona pokazuje da smo u ovoj djelatnosti veoma uspješni. Podatak da nikšićko pčelarsko društvo broji 240 članova, koji imaju oko 11 000 košnica, svrstava nas u jednu od najbrojnijih i najorganizovanijih pčelarskih organizacija u Crnoj Gori. Ova pčelarska godina na području naše opštine bila je veoma dobra. Izrazio je na kraju zahvalnost MPŠV, Skupštini Opštine Nikšić i SPO na punom razumijevanju podršci i pomoći u aktivnostima nikšićkih pčelara.

MLADI NA POTEZU

Predsjednik SPOCG Radule Miljanić je naprije uputio pozdrave svim prisutnima, a onda nastavio:

Vazda je lijepo biti u Nikšiću i zajedno uživati u ljepoti izloženih štandova i ukusima meda i ostalih pčelinjih proizvoda, koji su na njima. Pčele nas okupljaju, a zadovoljstvo je tim veće kad je pčelarska godina po prinosima bila bogata. To je rezultat vrijednog rada i odgovornosti pčelara. Uvijek je među svojim najljepše. Veoma lijepo se osjećam kada mi se ukaže prilika da vam se obratim i srdačno vas pozdravim. Ovoga puta imam dodatno zadovoljstvo, jer je iza nas jedna dobra pčelarska godina, koja nas motiviše da što kvalitetnije pripremimo pčelinjake za narednu. Dobra pčelarska 2023. godina osjeća se na štandovima i ove manifestacije, što je svakako rezultat vrijednog rada i odgovornosti pčelara prema ovom specifičnom zanimanju. Dobra je prošla pčelarska godina, dobra je i ova 2023. Međutim, bez uspješnih znanenih i dobrih pčelara, u sadašnjem pčelarskom ambijentu, prinosi bi bili mnogo lošiji ili nikakvi. Ovo je posao pun izazova, sa mnogim problemima koje sriječemo na našim prostorima, a koji, takođe, i globalno prate pčelarstvo. Oni se odnose na razne bolesti, zatim parazite i klimatske promjene – sve se to dešava i u savremenom pčelarenju što mi, srećom, dosta uspješno i pratimo. Činjenica je da se u nikšićkom udruženju vodi briga o svakom članu i da udruženje svojim djelovanjem daje značajan doprinos razvoju i unapređenju pčelarstva na državnom nivou. Nije potrebno napominjati da je ova sredina dala vrsne pčelare i predvodnike savremenog pčelarstva u Crnoj Gori, počev od Filipa Koprivice, Luke Šofranca, Filipa Ognjenovića, Dragutina Backovića, Boška Draškovića iz Grahova (96

godina), najstarijeg crnogorskog pčelara, i druge. Raduje me dobra saradnja udruženja sa lokalnom upravom i Savezom pčelarskih organizacija Crne Gore. SPOCG je tu da kroz svoje nadležnosti servisira potrebe pčelara. Isto tako, svi mi imamo dobru saradnju sa državnim institucijama, koje prate pčelarstvo, posebno sa MPŠV bez čije pomoći ne bismo bili to što jesmo, to jest najorganizovanija i najuređenija poljoprivredna grana u Crnoj Gori. Samim tim očekujemo od resornog ministarstva još veća izdvajanja za pčelarstvo kroz podsticajne i druge mjere, jer mi to zaslužujemo po svim parametrima. Moj prijateljski savjet je da, uvijek kada imate vremena, posjetite prostorije matičnog saveza i Kuću meda koja, iz dana u dan, širi asortiman kvalitetnog pribora, opreme i hrane za pčele, rekao je Miljanić i ponovio preporuku da prerađuju vosak u domu svih pčelara. Na kraju govora on je svima poželio dobru i narednu pčelarsku godinu i da bude još uspješnija uz dobro zdravlje, ličnu i porodičnu sreću.

Predsjednik Opštine Nikšić Marko Kovačević je izjavio da med kao proizvod podsjeća kako su slatki plodovi kada je dobra organizacija.

Nijesmo dostigli taj stepen organizacije koji je priroda dala pčelama, ali vaša pčelarska organizacija uz pomoć Opštine i resornog ministarstva se trudi da to podigne na najveći mogući nivo. Ova manifestacija je jedan od bisera „Septembarskih dana” našeg grada. Bili bi siromašniji da nemamo jedan ovakav događaj, naglasio je Kovačević

Septembarsku izložbu meda – Nikšić 2023 otvorio je Vladimir Joković, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Posebno mi je zadovoljstvo što smo danas u jednom ovako lijepom danu u Nikšiću, u danu kada otvaramo i obilježavamo tradicionalnu dvadesetu pčelarsku manifestaciju. Mnogo je značajno postojanje pčela i pčelarstva uopšte na biodiverzitet Crne Gore. Zato nam je prioritetan zadatak da ohrabrujemo mlade ljude da dođu u Kuću meda i da se posvete pčelarstvu. Potrudimo se da, kroz nove podsticajne mjere, pomognemo sve pčelare. Zahvaljujem organizatoru što sam imao priliku da otvorim ovu divnu manifestaciju, kazao je ministar Joković.

Na kraju je organizator manifestacije u restoranu „Kastel” priredio ručak, najprije za goste i predstavnike pčelarskih

društava, a potom i za sve izlagače.

UZORNI DOMAĆINI

Nikšićka izložba meda bila je prilika da se porazgovara sa pčelarima i još jednom podsjeti na izuzetno bogatu pčelarsku godinu.

Slobodan Radović ima sve što pčela traži

Njega ne treba puno predstavljati. Poznat je širom Crne Gore. Na njegovom štandu bila je izložena kompletna oprema za pčelare, lijekovi, literatura, a od proizvoda sve što pčela stvori: med, med u saću, med i polen, med i propolis, propolis kapi, propolis sprej. Bio je dobro „okupiran” jer pčelari znaju ko ima veliko znanje i od koga se može dobiti iskren savjet ili sugestija za bolji rad u pčelinjaku.

Ovo mi je jedinstvena prilika da se sretnem sa brojnim prijateljima, da razgovaramo i razmijenimo iskustva. Godina je bila veoma dobra. Već dvije godine sam u Bogetićima, ne selim nigdje, a ispunio sam dogovoreni broj matice Savezu pčelarskih organizacija, kazao je Radović.

Vučković Lisov sa Grahova kaže da je godina bila rekordna

Jovan Vučković Lisov sa Grahova kaže da je odlaskom u penziju počeo ozbiljnije pčelari. Već ima oko 80 društava, a ove godine je prinos bio 25 kg po košnici. Na njegovom štandu su bili med i propolis, a od rakija – loza, šljiva i medovača i više vrsta sokova.

Godina je bila za pamćenje po rekordnim prinosima meda. Pčele su bile u mjestu Balosave, blizu Vilusa. Još nijesam završio vrcanje jer sada imam meda od vrieska, kazao nam je Vučković.

Martinović porodično oko pčela i voćnjaka

Gazdinstvo dr Dušana Martinovića nije izostalo sa ovogodišnje izložbe. Na štandu su, pored kvalitetanog meda, voska, propolisa i matične mliječi, posebnu pažnju izazivale domaće voćne rakije – loza, šljiva, dunja, lincura, kleka, jabukovača, kruška, medovača. Sve je to proizvod velikog i stručnog rada, kako sa pčelama (oko 80 društava), koje su porodična tradicija, tako i sa voćnjakom od oko 300 stabala. U te poslove su uključeni svi članovi domaćinstva. Štand je dizajnirala Dušanova ćerka Milica, inače magistar medicinskih nauka, koja kaže da su ovakvi događaji lijepe prilike da se sretnete sa dragim prijateljima, a prodaja je u drugom planu.

Jovanović iz Nudola zadovoljan organizacijom izložbe

Stigao je Dragiša sa granice BiH i izložio med i rakije. Kvalitetu se ne može ništa prigovoriti. Vidjelo se da domaćinski radi. Od 110 pčelinjih zajednica izvrao je oko 1200 kg meda. Ostalo mu je još oko dvadeset neizvršanih, jer kaže nije se nadao tako visokom prinosu. Na štandu je imao

med, med sa kandiranim voćem, med u saću, starinski med (iz dubina), miks propolis, vosak. Od rakija – lozu, dunju, jabuku, travaricu, hajdučko srce, šljivu. Kaže da u svakoj rakiji bude malo meda, makar u tragovima da se osjeti. Izložba mu se svidjela, a organizatoru je uputio sve pohvale.

Najmlađi pčelar oduševio goste izložbe

Ratko Aleksić, ugledni pčelar iz sela Vidne, MZ Vračnovići, sada kao sekretar PO Nikšić, je prisutan na svim manifestacijama dana meda. Pčelarstvo je tradicija u njegovoj porodici duže od pola vijeka. Ovoga puta zbog brojnih obaveza, dočeka i ispraćaja gostiju, organizacije na izložbenom platou, organizacije ručkova, nije bio na štandu. Uspješno ga je zamijenio sin Petar, koji je sada učenik devetog razreda, ali je u pčelarstvu, uz oca, od sedme godine. Gosti su ga oduševljeno prihvatili.

Na štandu Aleksića bio je med, med u saću, propolis, perga, a sve oivičeno velikim diplomama sa posljednjeg međunarodnog sajma poljoprivrede u Novom Sadu, gdje su osvojene tri zlatne medalje za kvalitet meda. Ove godine

nije bio rekord samo u kvalitetu, nego i u kvantitetu, jer je izvršeno punih 2. 200 kg meda.

Cetinjanin Lagator nije krio zadovoljstvo izložbom

Na lijepo aranžiranom štandu našlo se gazdinstvo Lagator, člana cetinjskog pčelarskog udruženja. Izloženi su bili med, med u saću, med i maslo, api kompleks, med i suvo voće i rakije – loza, dunja i jabukovača. Lagator nam je rekao da ima nešto preko 40 društava, da su prihodi bili u prosjeku oko 18 kg po društvu.

Mi, pčelari, dobro saradujemo. Nikšićani dolaze kod nas u Cetinje, nas nekoliko je uzvratilo prisustvom u Nikšiću. Zadovoljan sam izložbom, izuzetnom organizacijom i masovnom posjetom manifestaciji. To je ono što nas obavezuje da ponovo dođemo, rekao je Mitar Lagator.

Pčelarstvo Pejović, mladi i uspješni

Darko Pejović sa suprugom uspješno pčelari u selu Trepča. Ima nešto preko pedeset društava, a izvršao je oko 800 kg meda. Na štandu je izložio med, med u saću i propolis kapi. Kaže da je godina baš dobra, pa ga to hrabri da se još više posveti ovom zanimljivom pozivu, sa željom da uđe u sve tajne savremenog pčelarenja.

Pčelarska organizacija Nikšić

У ПЉЕВЉИМА ОДРЖАНА XII РЕГИОНАЛНА ИЗЛОЖБА МЕДА,
ПЧЕЛИЊИХ ПРОИЗВОДА И ПЧЕЛАРСКЕ ОПРЕМЕ СА ПРЕКО 40 ИЗЛАГАЧА

У ЦРНОЈ ГОРИ ВИШЕ ОД 2.200 ПЧЕЛАРА ПОСЈЕДУЈУ БЛИЗУ 97.000 КОШНИЦА

На XII регионалној изложби меда пчелињих производа и пчеларске опреме у Пљевљима ове године учествовао је рекордан број пчелара, преко 40, из Црне Горе, Србије и Републике Српске, који су представили своје производе на лијепо аранжираним штандовима. Констатовано је да, иако година на почетку није била обећавајућа, на крају је била успјешна када су приноси меда у питању.

Овим поводом Дарио Вранеш, предсједник Општине, истакао је да се бавити пчеларством значи сродити се са животом најважнијих бића на планети.

Од једног пчелара давно сам чуо

да се никад за пчелу не смије рећи да припада животињској врсти. За пчелу се каже да је умрла или угинула. То значи колико је пчела божије биће, то значи да је у неку руку најсличније човјеку. Ми треба да учимо од пчеле. И сва наша дјеца, овдје лијепа и раздрагана, наше су мале пчеле, вриједни и паметни малишани. У име Општине Пљевља, нашим пчеларима и гостима желим добро здравље, родну годину и да се у будућем времену окупљамо у већем броју, да нам живот буде „сладак као мед”, поручио је Вранеш на XII регионалној изложби меда, пчелињих производа и пчеларске опреме, одржаној у Улици краља

Петра.

Радуле Миљанић, предсједник Савеза пчеларских организација ЦГ, казао је је ова изложба једна од најпрестижнијих пчеларских манифестација.

Ова средина већ деценијама њедри врсне пчеларе и вриједне домаћине, који, свако на свој начин, доприноси развоју и просперитету пчеларства црногорске пољопривреде. Увјерен сам да подршка локалне управе и Секретаријата пољопривреде неће изостати. Ту је матично удружење, Савез пчелара који су дужни да кроз своје надлежности сервисирају ваше потребе. Очекујемо и од ресорног

министарства да, кроз програм подстицајних мјера за пчеларство, увећа давања, нагласио је Миљанић.

Стеван Гајевић, државни секретар у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, отворио је манифестацију, нагласивши да је ово министарство повећало буџет намијењен пчеларству.

Са 280.000 еура 2022. године имамо буџет од 355.000 еура. Издавања по свим основама су увећана. За 2.206 пчелара, који посједују 96.965 кошница, дају се издавања за восак, рамове, све могуће љекове, а од ове године и за читаве кошнице. Оно што није добро је мали одзив пчера за ИПАРД. У посљедњих пет година имали смо свега пет пројеката у пчеларству, а у питању су бесповратна средства. Позивам вас да учествујете за пројекат ИПАРД, рекао је Гајевић.

Он је истакао да је ово министарство уложило у претходном периоду у „Кућу меда“, која је, по његовом мишљењу, најзначајни пројекат у пољопривреди ЦГ.

Кућа меда је свих вас гдје можете по субвенционираним цијенама да купите опрему, да предате мед за откуп. Циљ нашег министарства и ове владе је да се повећа количина произведеног меда, који треба, ако

је могуће, извести. Постоје захтјеви УАЕ и још неких земаља. Цијена меда у УАЕ је десет пута већа него овдје и то је довољан разлог да се тај увоз на квалитетан начин одради.

Желим вам и добру и наредну годину, и да вишак меда у ЦГ не буде 5 тона, него 500. Наш мед је један од најбољих у Европи. Нема потребе да га само локално трошимо, закључио је Гајевић.

Покровитељ манифестације је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, а спонзори су ТО, ДОО „Чистоћа“, Центар за културу, и КУД „Пљевља“.

Програм су увеличали чланови КУД-а „Пљевља“ као и малишани из вртића „Еко бајка“.

ДОБАР РАД – ДОБРА ЗАРАДА

Већ 40 година Будимир Тешовић из Пријепоља се бави пчеларством, јер како је казао, његова младачка жеља је да се укључи у свијет пчеларства. Данас посједује 50 пчелињих друштава и сматра да од пчеларства може да заради онај ко хоће озбиљно и поштено да ради.

У пензији сам, пчеларство ме испуњава и ово ми је добар хоби, а истовремено и додатни приход. Као пчелар искусио сам пуно штошта,

јер долазе времена када је тешко бити пчелар. Нестаје ситне стоке, оваца, коза, које би гнојиле ливаде и стварале тај полифлорни мед, тако да ливаде нијесу богате цвијетом, већ зарастају у коров. С обзиром да је таква ситуација, ја сам се одважио да селим пчеле – на сунцокрет, на румунску границу, багрем на Рудник планину. Располажем са три врсте меда: ливадски, сунцокрет и багремов мед. Ова година је доста добра, али је пријетила опасност да неће бити ливадског меда. До јуна нијесмо имали капи меда, а онда је замедила природа на 15–20 дана. Изузетно је добар принос. Имао сам 15 кг ливадског меда по кошници. На багрему нијесам имао ништа, јер је била велика киша, а сунцокретовог меда је било нешто, с обзиром на велике трошкове. Изузетно је тешко пчеларити далеко, као ја 500 км од Пријепоља, истакао је Тешовић и додао да ливадски мед продаје по цијени од 15 еура, багремов 13, а сунцокретов 10. Осим меда, Тешовић продаје прополис капи, које препоручује и здравим особама, а не само имуно ослабљеним, јер су ове капи природни антибиотик.

За бављење пчеларством најважније је вољети пчеле. Онај ко воли мед тај је погријешо, он не би требало да се бави пчеларством, већ да купи мед. Многи не схватају значај пчеларства. То није само производња меда. Много је значајније опрашивање поврћа и воћа – 83% биља опрашују пчеле, а око 17% вјетар и киша. Ове године у мом крају ништа није родило, јер у вријеме цвјетања пчеле нијесу могле да опрашују воће, казао је Тешовић. Он сматра да је Општина Пљевља препознала значај и велики ресурс за пољопривреду.

Богатство је ви-

дјети оволики број излагача. Пљевљаци су добри домаћини и имају добре пчеларе, па је задовољство доћи у овај град на овакве изложбе, нагласио је Тешовић.

ПРИНОСИ ОД 12 ДО 15 КИЛОГРАМА

Мишо Одовић се у овом крају бави пчеларством 30 година са прекидима. Око 60 пчелињих друштава су у Бошчиновићима, а за вријеме паше сели их на двије локације – на Дурмитор и Даниловград, у село Загараче.

Ова година је била добра на крају. Почетак је био лош због кише, пчеле су биле добро развијене и онда су кренуле у ројни нагон и то је требало спријечити. Онда као да је освануо нови дан. Кренула је паша, тако да имам мјешавину ливадског и шумског меда, чија је цијена 15 евра. Просјечан принос меда по кошници био је од 12 до 15 кг. Мед продајем сталним купцима. Производим и медовачу и неке друге препарате од меда, али само за своју породицу, рекао је Одовић и истакао да се пчеларством може бавити само онај ко воли пчеле, а не онај ко гледа колико ће меда да добије и колико новца.

Одовић је члан ПУ „Матица”, које је, како је казао, веома организовано, па су често присутни на сајмовима у Београду, Ариљу, локалним манифестацијама, предавањима из области пчеларства.

На почетку бављења пчеларством, иако сам најмање знао, имао сам 42 кг меда по кошници, данас је 15 кг одличан принос. У Бошчиновићима је некада било 600 оваца, 300 говеди, људи су орали, сијали, било је више људи, сада свега у читавом селу 23 краве, 100 оваца. Број пчелара и пчелињих друштава се повећава, али се приноси не повећавају. Оно што је доносило једно сада морају да донесу три друштва, истакао је Одовић.

МЕД ЈЕ СВИМА СЛАДАК, ОСИМ ПЧЕЛАРИМА

Око 35 година Мирсад Хоџић из Пријепоља се бави пчеларством, а у зависности од сезоне има од 100 до 150 пчелињих друштава.

Селим пчеле у Србију на наше ливаде, на багрем у Шумадију, сунцокрет у Војводину. Није лако по 400 км у једном и 400 км у другом правцу. зато ми, пчелари, кажемо да једино је пчелару мед горак, осталима је свима слadak. Почетак године је био лош, киша нас је уништила, касније је ливада добро замедила као ријетко која

година. Ливдски мед продајем по цијени од 15 евра, багремов је 12, сунцокретов 10. Осим меда, правим сушене малине и купине у меду. Цијена теглице (пола килограма) је 10 евра, мљеч у меду (теглица од пола килограма) је 20, крем у меду, органски какао, љешник и мед, а цијена је 8 евра (такође пола килограма). Правим прополис капи, полен у меду, саће, а цијена једног килограма саћа је 20 евра, казао је Хоџић, чија је породица активно укључена у бављење пчеларством.

С. 3.

БОГАТИ ШТАНДОВИ ЗДРАВЕ ЕКОЛОШКЕ ХРАНЕ

На Стадиону малих спортова ФК "Грбаљ", у Сутвари (Радановићи), 18. августа, организован је престижни догађај, посвећен промоцији домаћих пољопривредних производа.

Под покровитељством Општине Котор и Туристичке организације из овог града, у партнерству са неколико мјесних заједница из Горњег и Доњег Грбља, у припреми и организацији је учествовало и Друштво пчелара Грбаљ. Партнери су се потрудили да посјетиоци, којих је било више стотина, осјете гостопримство домаћина и проведу лијепо августовско вече у пријатној атмосфери, уживајући како у забавном програму, тако и у домаћим производима локалних пољопривредних произвођача и њихових гостију из других крајева Црне Горе. Осим жеље да приреде једно пријатно, забавно вече за грађане и туристе, главни циљ организатора је био скренути пажњу јавности на природне и друге потенцијале руралне средине, на развој сеоског туризма, изван популарних, туристичких центара и дестинација.

Промоција нових садржаја у туристичкој понуди Котора, гастрономски туризам и храна произведена на традиционалан начин, веома су тражен туристички производ, а узорна домаћинства, као носиоци пољопривредне дјелатности и чувари традиције на селу, најбољи су промотери ових вриједности.

ПОДРШКА

Општина Котор и Туристичка организација Котора, као и један број локалних предузетника, подржали су организацију манифестације. Својим

присуством, већи значај догађају су дали Небојша Шеваљевић, потпредседник Општине Котор, и Јован Ристић, директор Туристичке организације Котора, који је и отворио манифестацију.

Поздравивши скуп, господин Ристић је похвалио допринос локалне заједнице богатијој туристичкој понуди града.

Ова манифестација ће, надам се, бити добар замајац и разлог више за грбљске домаћине да наставе и унаприједе своју производњу. Да имамо што више сеоских домаћинастава, која се баве сеоским туризмом, јер овај крај има потенцијал за ову врсту туризма. Вјерујем да ће се сваке године увећавати број излагача и посјетилаца на опште задовољство, изјавио је у свом обраћању господин

Ристић.

О занимљивостима из историје Грбља, обичајима Грбљана везаним за културу исхране и традицију у производњи здраве хране, говорио је професор Иван Кнежевић, док се за веселу атмосферу побринуо Театар 303.

Присутни су уживали, а неки и заплесали уз фину, забавну музику, која је пратила догађај. Дегустација производа, пашта на памидоре и вино, додатно су учинили да фешта буде богатија, а посјетиоци задовољнији.

И МИРИС И УКУС

Излагача је било више од тридесет. Водећи рачуна, прије свега, о садржају и квалитету производа, организатори су равноправно

одлучивали о прихватљивости пријава па су, од 42 пријављена, изабрана 32 регистрована пољопривредна газдинства, већ позната по квалитету својих производа.

Својим производом, лубеницама, слатким као мед, све нас је изненадио Рајко Крстичевић, пчелар из Грбља, иначе познат по производњи меда врхунског квалитета, баш као и Цимбаљевићи, Краљевићи, Томашевићи, Оца, Бујковић...

Гобовић, Донковић, Тујковић, Вучковић, Божовић, Оца, Васиљевић, Поповић, Пима, Гиљача, само су неки од излагача, који се озбиљно баве пољопривредном производњом у Грбљу.

Излагачи су на својим штандовима представили разне производе. Било је ту меда и маслиновог уља из Грбља, с Луштице, из Бара и Улциња, Никшића, сирева локалних произвођача, прерађевина од меса, природних воћних сокова од дрена из Никшића, вина, производа на бази ароматичног и љековитог биља, козметика на бази меда и маслиновог уља... Све је мирисало и имало укус домаћинске трпезе. И могло се пробати. Краљица изложбе наравно, била је, чувена памидора из Грбља али ни остали производи, поврће и воће из овог краја, као ни производи које су гости из других крајева Црне Горе изложили, нијесу били ништа мање запажени.

Судећи по реакцији посетилаца, изјавама излагача и извјештајима медија, догађај је у потпуности задовољио очекивања свих који су провели вече са Грбљанима у

лијепом дружењу и добром расположењу.

Жеља организатора да овакви догађаји добију своје стално мјесто у календару Туристичке организације Котора има оправдање у очигледној потреби за оваквим, локалним фештама, које, кроз промоцију домаћих производа и произвођача, указују на недовољно искоришћен потенцијал руралне средине у туристичкој понуди. Међутим, недостатак одговарајућег простора за организовање оваквих догађаја у Боки Которској, хронични је проблем за организаторе оваквих манифестација. Свака добра идеја и прије него што постане акциони план, губи снагу пред увијек истим питањем – гдје поставити догађај?

УТИСЦИ

Знајући колико је тешко и компликовано произвођачима доћи из удаљених општина по оваквој врућини и у оваквом саобраћајном колапсу какав влада у приморју у љетним мјесецима када има највише туриста и то је прилика је да се домаћи пољопривредни производ представи као гастро понуда, питали смо их да ли имају примједби на услове и однос организатора према излагачима са стране, добили смо одговоре:

Задовољна сам организацијом и излагачким садржајем. Већ годинама учествујем на разним манифестацијама у Боки и веома сам задовољна пажњом коју поједини организатори, нарочито Друштво маслинара „Бока“, на својим манифестацијама указују излагачима. Труде се да обезбиједије што боље услове за произвођаче како би домаћи производ био конкурентнији, а наш рад адекватно вреднован у односу на препродавце којих је сваки даном све више, рекла је госпођа Елеонора Реџепагић, која се бави производњом сапуна на бази маслиновог уља, меда и ароматичног биља.

Увијек може боље, али треба бити задовољан јер није лако организовати овакву манифестацију у условима какве имамо. Драго ми је да сам овдје и вјерујем да ће сваке наредне године манифестација бити и боља и масовнија, каже Небојша Ивовић из Бара, произвођач маслиновог уља и природних, воћних сокова.

Локални произвођачи нијесу морали ништа да кажу, све се видјело по њиховом расположењу.

Међу бројним туристима, највише њих долази из Србије али могли су се чути и други језици, и на сваком од језика које смо успјели превести, одговор је био сличан: „Веома лијепо, доћи ћемо опет“.

Евгенија из Москве нам је рекла: „Баш фина, локална забава, с душом“, а госпођа Милановић из Смедерева, изразила је, у своје и у име чланова своје породице с којима је дошла, мишљење у једној ријечи: „Презадовољни“!

Весна Ђукић

УСПЈЕШНИ НА СВИМ ПОЉИМА

Сваке године, на Шимундан, 14. септембра, чланови Друштва пчелара Грбаљ, обиљежавају Дан Друштва. У лијепом амбијенту пословног центра „Вукшић” овога пута окупило се око 60 чланова Друштва и њихови гости, да заједно проведу пријатно вече, дружећи се и размјењујући знања и искуства, прије свега из области пчеларства и уопште из живота и рада.

Захваљујући подршци Душка Вукшића и организаторима Јадранског сајма у Будви, Управни одбор успијева да, уз минимум трошкова, организује скромну, али домаћинску прославу.

Девети пут од оснивања, Божидар Бујковић, предсједник по вољи пчелара, одржао је поздравни говор, захвалио се свима на одзиву и позвао госте на дружење, за богатом трпезом.

Поштоване чланице и чланови Друштва пчелара Грбаљ, драги гости и уважени сарадници, хвала вам што, својим присуством, увеличавате нашу светковину, уважавате и подржавате јединство и рад нашег друштва. Велику захвалност, као и увијек, дугујемо господину Душку Вукшићу, нашем члану и великом пријатељу, за повољније услове, које нам пружа за организовање наших окупљања. У животу и раду увијек треба наћи времена и мјесто за дружење, разговор, размјену знања и искустава и јачање пријатељстава. Међутим, треба се сјетити и оних који су, донедавно, били са нама и дали велики допринос раду и угледу Друштва. Један од таквих, био је и недавно преминули Желимир Ђујић, чија ће нам ведрa појава недостајати, али чије ће нас знање и искуство у пчеларењу увијек подстицати да радимо на унапређењу овог дивног заната и за добробит свих пчелара. Нека наш скуп, буде посвећен јачању пријатељства, ширењу позитивне

енергије и оптимистичке визије будућности пчеларства, рекао је Бујковић и кратко се осврнуо на неке од активности у протеклом периоду.

САРАДЊА И ПАРТНЕРИ

Уобичајено је да, у сарадњи са Савезом пчеларских организација Црне Горе, али и самостално, набављамо потребан материјал и опрему за пчеларство по нижим цијенама за наше чланове. Захваљујући подршци Општине Котор за развој пчеларства, у оквиру позива за подршку пољопривредницима, учинили смо значајне уштеде у трошковима производње. Уписујемо и региструјемо нове чланове, обавјештавамо чланство о догађајима и

новостима у пчеларству, развијамо сарадњу и пратимо рад других организација пчелара. Чланови нашег друштва размјењују лична искуства, чиме помажу и новим члановима да брже стекну знања и информације у пракси. Друштво је и ове године, као партнер једном броју мјесних заједница у Горњем и Доњем Грбљу, Општини Котор и Туристичкој организацији Котора, учествовало у планирању и припреми манифестације „Дани домаћих пољопривредних производа у Грбљу“, која је, судећи по реакцији јавности, посјетилаца, новинара, излагача и самих организатора, постигла завидан успјех. За нас је то посебно значајно, зато што не желимо напустити праксу одржавања промотивних догађаја као што смо то радили редовно, прије ситуације коју је изазвала корона. Излагачи, којих је било више од 30, регистровани пчелари и пољопривредна газдинства, која се озбиљно баве пољопривредном производњом на традиционалан начин, показали су висок ниво произвођачке способности и излагачке културе, али и разумијевања за организацију, овога пута скромнију од оне какву желимо убудуће.

Драго нам је да су сви били задовољни, посјетиоци, излагачи и организатори, што се могло видјети

на лицу мјеста као и на бројним фотографијама забиљеженим те вечери. Циљ манифестације је био промоција пољопривредног производа као туристичке понуде руралне средине у залеђу великих туристичких центара какав је Котор. Идеја да се на једном мјесту окупе произвођачи и потрошачи, да се све то одвија у пријатној атмосфери, међу пријатељима, грађанима и туристима, показало се, као пун погодак. Зато, нека нас овакве идеје окупљају још много година, у здрављу и весељу. У то име живјели и увијек нам добро дошли, са нескривеним задовољством Бујковић се обратио присутнима.

ЧЕСТИТКА

Ријечима хвале за изузетну стиму домаћина, скупу се обратио и Радуле Миљанић, предсједник Савеза пчеларских организација Црне Горе. Он је подсетио на одличну сарадњу Друштва са СПОЦГ, наглашавајући велику активност и ажурност предсједника Бујковића, који се, како је истакао, максимално труди да својим члановим изађе у сусрет по било ком питању.

Ово је организација која крупним корацима иде напријед на свом задатку унапређења пчеларства и ширења пчеларске културе, како међу произвођачима, тако и међу потрошачима, и једна је од успјешнијих која заслужује и више подршке, додао је Миљанић.

Књига „Атлас медоносних биљака Црне Горе“ коју је господин Миљанић представио исте вечери, изазвала је велико интересовање међу пчеларима, који се надају да ће се ускоро наћи и у слободној продаји.

Вече је брзо прошло у пријатној атмосфери. Препричавале су се договорштине пчелара, обновила се и стекла нова пријатељства, чуле су се занимљиве анегдоте, а свако ко се дружи са пчеларима, потврдиће да се пчеларске приче могу поредити са риболовачким, што оваквим окупљањима даје посебан значај и још већу драж.

В. Ђ.

Cetinjani okićeni zlatnim medaljama

Mеђународни сајам пчеларства у Тузли остаће у најљепшем сјећању пчеларима из црногорске пријестонице који су се из овог босанског града вратили окићени златним медаљама за врхунски квалитет меда и других пчелињих производа. „18. медена Тузла 2023.“ како је носио назив ове традиционалне смотре, окупио је више стотина излагача из многих европских земаља који су осим добре понуде уједно желјели и да тестирају свој свакодневни рад у пчелињацима и велики труд који улажу да би на прави начин исти и valorizovali. Ћedomir Radoman Fičko, Ljiljana Božović, Mitar Lagator, Velimir Perošević, gazdinstvo Stefana Radovića, Bojan Bracanović, пчеларство Ђorđa Markovića, Dragan Vuletić и Ivan Vujanović, dobili su od stručnog internacionalnog žirija sertifikate za kvalitet miješanog, livadskog, cvjetnog i meda od medljike. Za predsjednika Udruženja pčelara “Cetinje” Mitra Lagatora i njegove kolege ovo veliki uspjeh jer je konkurencija bila veoma jaka.

-Svakako da priznanja raduju i da nas čine srećnim, ali je mnogo važnije da na ovaj način uvjerimo sadašnje i potencijalne potrošače na sve zahtjevnijem domaćem i stranom tržištu, da isključivo proizvodimo zdravu ekološku hranu, te da je med sa crnogorskih prostora jedan od najboljih u svijetu. Nagrade će nas dodatno motivisati da se još ozbiljnije bavimo ovim poslom i da se što više mladih opredijeli za divan hobi ali i unosno zanimanje, nije krio zadovoljstvo Lagator. On ističe da su pomenuti rezultati ostvareni i zahvaljujući podršci lokalne uprave i SPOCG sa kojima imaju odličnu saradnju. Prema njegovim riječima matični savez, te opštinski i državni subjekti kao i pojedine službe i institucije, imaju razumijevanja za njihove potrebe i u skladu sa mogućnostima uvijek su im na usluzi. -Vrata SPOCG i Kuće meda širom su nam otvorena i na nama je da iskoristimo sve povoljnosti koje nude posebno kada je riječ o nabavci opreme i ljekova za pčele. Isto tako mnogo je važno da se med češće donosi na analizu jer se jedan od najvećih problema u пчеларству односи на nelegalnu trgovinu i falsifikovanje meda. Tome se mora konačno stati na put ukoliko želimo da zadržimo visok status slatkog crnogorskog brenda, naglasio je Lagator.

В.К.

RADOJE PUJO ČOBELJIĆ IZ ŠTITARICE KOD MOJKOVCA
PČELE RANGIRA ODMAH POSLIJE PORODICE

Pčele, maline, povrće, voće, manjulice, krave, ubiranje šumskih plodova, izrada košnica, samo je dio imovine i poslova Radoja Puja Čobeljića iz Štitarice, kod Mojkovca, od čega je sa svojih deset prstiju izveo na put troje djece. Sve troje (sin Božidar i ćerke Larisa i Milena) su završili fakultete. Svi proizvodi porodice Čobeljić, koji stignu do trpeze su zdrava organska hrana, među kojima svakako i med, ali i ostali pčelinji proizvodi, kao što su tri vrste propolisa, medovina, borovnice u medu, sjeme koprive u medu, liker i sa medom, samo su neki od oko 40 proizvoda od pčela. Zato ovaj uzorni pčelar kaže da su mu, u rangu prioriteta, pčele odmah poslije porodice koja mu je, svakako, na prvom mjestu.

Ne bih mogao da zamislim jedan

Svaki dan popričam sa mojim pčelicama

dan da ne „popričam“ sa mojim pčelicama. One su mi i razonoda, i odmor poslije napornog rada, i utjeha od svake brige, besjedi ovaj uzorni poljoprivrednik.

Iako svaki posao koga se „lati“ dovodi do savršenstva, nije samo gazda Pujo zaslužan za uspjeh porodice i imetak koji je stekao. U svakom poslu ga je „u stopu“ pratila supruga Vojka, a kako je koje od djece stasavalo, ni oni nijesu manje privređivali od roditelja.

Njegov sin Božidar, nekoliko godina prije punoljetstva, „rame uz rame“ je sa ocem radio i najteže fizičke poslove, kao što je kosidba i slični poljoprivredni radovi. Ni od ćerki se nikada nije moglo čuti „neću“ ili „ne mogu“, čak i za najteže fizičke poslove, koji su primjereni ženskoj čeljadi. Tako je bilo od kada su počeli stasavati, tako je i danas. Zato i ne čudi što je ova vrijedna porodica uspjela da od poljoprivrede postigne sve ono što danas imaju.

OPSESIJA

Od svih poljoprivrednih poslova Pujo na prvom mjestu izdvaja pčelarstvo. Ne zato što on često u šali kaže: „Eto, živim bez majke, ali bez pčela ne bih mogao da živim“, već zato što im je to glavni izvor prihoda. Imaju preko 100 pčelinjih društava, ali nemaju namjeru da se na tom broju zaustave.

Tek kada budem imao oko 200 košnica sa pčelama, razmislću šta dalje. Da li da stanem na tom broju, ili da proširujem pčelinjak. Pčele su moja opsesija i nema dana kada ja ne obidem pčelinjak i ne zavirim u po koju košnicu, kaže Čobeljić, ali ne i bez razloga.

Iako je Larisa alergična na ubod pčele, svi u porodici uspješno pčelare, pa je i namjera za povećanjem broja pčelinjih društava logična. Med i ostale pčelinje proizvode izlažu na gotovo svim manifestacijama u zemlji, a Pujo često posjeti i po neki sajam pčelarstva u regionu, uglavnom radi nabavke pčelarske opreme.

Moja kuća, gdje mi je i matični pčelinjak, nalazi se na preko 1000 metara nadmorske visine, a jedan broj društava selim i prema planinskoj paši, pa moje pčele sakupljaju med iz netaknute prirode, sa cvijeća do koga samo one dopiju, ili, možda, jedino još po

koji zec ili srna, kaže ovaj zaljubljenik u pčelarstvo.

A kada već pomigne zeca, recimo i to da naš sagovornik u pčelarstvu „jednim metkom ulovi dva zeca“. Naime, da bi bio komplementaran sa pčelarstvom, Radoje je prije nekoliko godina zasadio malinjak na preko 50 ari, pa tako od prodaje malina i finansijski dopunjuje prihode od pčelarstva. Uz to još i pčele sa malinjaka donesu nezanemarljive količine meda.

Mislio sam da je prošla godina bila rekordna u prinosu meda, ali ove godine su pčele sakupile znatno više nego prošle. Mnogi pčelari se ove godine žale da je prinos meda po košnici bio slabiji u odnosu na lane, ali kod mene je to bilo drugačije. Evo zašto: iako je proljeće obilovalo lošim vremenom, nakon kišovitih dana vrijeme se proljepšalo upravo kada moj malinjak cvjeta, a samim tim i velike površine „divljih“ malinjaka i kupinjaka, kojih u neposrednoj blizini, iznad moje kuće, ima do pod samu planinu Sinjajevinu, pa su u tom periodu pčele donosile „lopatama“, kaže svojim pčelarskim rječnikom Čobeljić.

MAJSTORLUK

Za toliki broj pčelinjih društava potrebno je i dosta košnica, pa je Radoje izračunao da bi mu isplativije bilo da nabavlja dasku i pravi košnice, nego da ih kupuje kao gotov proizvod.

S obzirom da je i ovaj posao, kao uostalom i sve čega se prihvati da radi, doveo do savršenstva, košnice je ponudio i tržištu, pa su pčelari širom Crne Gore čuli za Pujov majstorluk i toliko ima narudžbenica za košnice da često u radionici provodi vrijeme i do ranih jutarnjih časova. Ono što od opreme sâm ne proizvede, dokupi, pa tako danas posjeduje svu pčelarsku opremu potrebnu za ozbiljno bavljenje pčelarstvom.

Većina košnica mog pčelinjaka je stacionirana kod kuće u kojoj živim, na padinama planine Sinjajevine, gdje je paša za pčele ekološki čista i obilna samo kada posluži lijepo vrijeme, pa nema potrebe za značajniju selidbu pčela. Ipak, pošto sam na Sinjajevini napravio kolibu-vikendicu na 1600 metara nadmorske visine, pa i tamo selim manji broj društava, više radi druženja sa njima dok budem boravio na planini, kaže Čobeljić.

Njemu, kako ističe, nije nepoznato sve što je do sada poznato vezano za uzgoj pčela i bavljenje pčelarstvom, pa je, uz proizvodnju matica za svoje potrebe, i ostalih poslova koje zahtijeva odgovorno bavljenje pčelarstvom, Pujo zaokružio ovaj nimalo jednostavan zadatak. Na rastanku ovaj ugledni i uzorni domaćin nam je podvukao: „I kada bih morao da živim u stanu, na terasi bih držao bar jednu košnicu sa pčelama.“

D. V.

ИН MEMOРИАМ

**DANILO-BATO
A. VUKMIROVIĆ**

Dugogodišnji pčelar, višegodišnji predsjednik Pčelarskog društva „Cetinje“, član Upravnog odbora SPOCG, nadasve iskreni zaljubljenik u pčele i pčelarstvo Danilo-Bato A. Vukmirović, preminuo je iznenada u 74. godini života. Bato je pripadao onoj staroj generaciji koja je uz marljivi rad u pčelinjaku voljela da širi i prenosi znanje i iskustvo mlađima od sebe, a pritom vrlo rado da stiče i upoznaje nove drugove i prijatelje. Bato će među svojim kolegama ostati upamćen kao vrlo omiljen gost, a isto tako i dobar i uzoran domaćin koji je znao da okupi i dočeka kolege na pravi način. Neka mu je slava i hvala za sve što je uradio na planu razvoja i afirmacije pčelarstva na području crnogorske prijestonice i Crne Gore uopšte.

Udruženje pčelara „Cetinje“

**RATKO B.
SMOLOVIĆ**

Napustio nas je u 80. godini života jedan od najstarijih i najboljih pčelara Potarja. Ratkov odlazak je veliki gubitak za njegovu porodicu kao i za naše udružnje kojem je svim srcem pripadao. Ostaće nam u najljepšim sjećanjima i uspomena kao moralna i ljudska grmada, kao uzorni i vrijedni domaćin, dobar drug i veoma iskren prijatelj. Neka je vječna slava i hvala našem Ratku.

Udruženje pčelara „Potarje“ - Mojkovac

**ŠUĆRIJA
LATIĆ**

Dragi Šućrija, iznenadnu vijest da nijesi više sa nama primili smo sa tugom i nevjericom. Bio si uzoran domaćin, dobar pčelar, a prije svega pošten i častan čovjek. Tvoji savjeti, nesebična podrška u svakom trenutku, topli i tihi riječ, je nešto što je krasilo naše međuljudske odnose. Ostaćeš i dalje u našim mislima i dragim uspomena. Tvoj lik i djelo će i dalje biti na ponos Udruženja, čiji si bio član od njegovog osnivanja. Rado ćemo se sjećati dana provedenih sa tobom i uvijek će nam nedostajati tvoji iskreni i dobronamjerni savjeti. Hvala ti za sve što si učinio za nas pčelare, tvoje kolege, hvala ti za nemjerljiv doprinos razvoju i afirmaciji našeg Udruženja. Da ti dragi Bog podari dženetske ljepote.

UP „BIHOR“ PETNJICA

MALI OGLASI

Prodajem 25 LR pčelinjih društava sa komplet opremom i metalnim postoljima.

Šabo Kurpejović (Rožaje), br. tel.: 067 219 117.

*

Prodajem povoljno 250 oplodnjaka za uzgoj matica. Tip oplodnjaka LR i Rodna voja.

Br. tel.: 067 446 420 i 067 401 047.

*

Povoljno prodajem pčelinja društva u LR košnicama.

Br. tel.: 067 625 804.

*

Prodajem nukleuse DB sa 6 ramova. Cijena 80 eura.

Željko Vlahović 067305932.

*

Prodajem 10 pčelinjih društava u DB košnicama sa ovogodišnjim maticama. Cijena 1.500 eura.

Za sve informacije i dogovor pozovite br. tel. 069 543 146.

*

Mijenjam očuvanu, malo korišćenu prohromsku vrcaljku LR sa šest ramova za DB sa četiri rama.

Kontakt telefon za sve informacije: 067 691 764 ili viber 068 815 700.

*

Prodajem LR društva na 10 ramova bez košnice.

Broj mob. tel. 069 502 884.

*

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačom kao i otklapač saća.

Telefon 067 260 041.

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama, tel 069/066-573.

*

Prodajem nukleuse sa 10, 6 i 5 ramova u LR košnicama sa mladim maticama. Bucko Krković 069/560766.

*

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN pogača za pčele

preporučuje sa kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

 **SOJA PROTEIN
INVERTNI SIRUP**

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 HACCP
Critical-Control-Point

 389000450809

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to:

KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail: **kucamedacg@gmail.com**

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

 PROBIOTIK
EM PROBIOTIK DOPRINOSI:
Zdravstveno stanje pčela
Ishrani i rast
Imunitet
Produktivnost pčela
Kvalitet pčelinjih proizvoda

 SUPLEMENT
B+ DOPRINOSI:
Ubrzanom razvoju pčelinjih društava
Boljem pčelinjenju
Otklađanoj proizvodnji matice
rojeva i voska
Višom prinosu meda
Jačanju imuniteta

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenične mekinje, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 HACCP
Critical-Control-Point

 389000450793

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK pogača za pčele

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 HACCP
Critical-Control-Point

 389000450786

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica